

Najaarsonderzoek Overveerpolder Oegstgeest

Opdrachtgever: gemeente Oegstgeest
Rapporteur: R. van der Kuil
Status: definitief
Datum: 05 oktober 2011

*Stichting CREX
Boekenburglaan 54
2215 AE Voorhout
06-48410531
info@crex-advies*

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	3
2. Beoordelingskader	4
3. Conclusies eerder onderzoek.....	6
4. Nader onderzoek 2009.....	7
5. Najaarsonderzoek 2011.....	9
6. Conclusies en aanbevelingen.....	9
<u>7</u> . Literatuur	10

1. Aanleiding

De gemeente Oegstgeest heeft plannen om in de Overveerpolder een sportterrein aan te leggen. Het gebied is al eerder onderzocht door CREX ecologisch juridisch advies op beschermde natuurwaarden. Nicolai Bolt Ecologisch Advies heeft in 2009 nader onderzoek gedaan om te kijken of als gevolg van deze plannen een belangrijke route van vleermuizen wordt geschaad. Doordat er nog geen najaarsbezoek had plaatsgevonden werd er niet voldaan aan het vleermuisprotocol vandaar dat alsnog opdracht is gegeven door de gemeente om hier uitvoering aan te geven.

Figuur 1: Begrenzing van het plangebied (Bron Google Earth). De Abtspoelweg vormt de bovenste grens van het plangebied en loopt van zuidwest naar noordoost.

2. Beoordelingskader

Het terrein ligt niet in of nabij Natura2000-gebied of een beschermd of staatsnatuurmonument. Het gebied maakt geen deel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. In het gebied kan wel de soortbescherming op grond van de Flora- en Faunawet (hierna te noemen: Ffwet) en de Vogel- en Habitatrichtlijn aan de orde zijn.

Volgens de Ffwet (art. 4.1) zijn alle van nature op het Europese grondgebied van de Lid-Staten van de Europese Unie voorkomende soorten zoogdieren, vogels, amfibieën en reptielen als beschermde inheemse diersoorten aangemerkt. Daarnaast is deze bescherming van toepassing op een beperkt aantal vissen, insecten, weekdieren en planten. De wet regelt de voorwaarden waaronder beschermde soorten eventueel verstoord, verjaagd of zelfs gedood mogen worden.

Hoewel het beschermingsregime varieert, zijn in de praktijk nagenoeg alle vogels, zoogdieren en amfibieën wettelijk beschermd via de Ffwet. Op 23 februari 2005 is het 'besluit houdende wijzigingen van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van art 75 van de Ffwet en enkele andere wijzingen' (veelal kortweg aangeduid als AMVB art 75 Ffwet) van kracht geworden.

Beschermingsniveaus Ffwet

In deze AMVB wordt onderscheid gemaakt in drie beschermingsniveau's. In de brochure "Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten" heeft het ministerie van LNV drie tabellen gepubliceerd, waarin de soorten zijn ingedeeld naar het beschermingsregime waar ze onder vallen. Het laagste beschermingsniveau is van toepassing op de meer algemeen voorkomende soorten en hiervoor geldt een algehele vrijstellingsregeling; ten aanzien van deze soorten geldt wel de algemene zorgplicht als bedoeld in art. 2 van de wet. Deze soorten staan in tabel 1, AMVB art 75 Ffwet.

Voor het tweede beschermingsniveau geldt voor bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstellingsregeling mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Zonder gedragscode is bij het overtreden van verboden uit de Ffwet voor dit niveau een ontheffing als bedoeld in art 75 van de Ffwet nodig. Een ontheffingsaanvraag voor soorten van dit beschermingsniveau wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Soorten die onder dit beschermingsniveau vallen staan in tabel 2, AMVB art 75 Ffwet.

Op het hoogste beschermingsniveau geldt het vereiste van een ontheffing voor alle activiteiten die niet zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang,
- 2) er is geen alternatief,
- 3) doet geen afbreuk aan de gunstige instandhouding van de soort.

Soorten die onder dit beschermingsniveau vallen staan in tabel 3, AMVB art 75 Ffwet. Deze drie criteria vormen de zogenaamde uitgebreide toets.

Voor vogels geldt, dat het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten en het zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren verboden is. Voor ruimtelijke ingrepen kan hiervoor

ontheffing worden verkregen. Vogelsoorten zijn niet in deze tabellen bij AMVB art 75 Ffwet opgenomen. Voor alle vogelsoorten geldt een vrijstelling voor de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkeling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is een ontheffing nodig. Tot zover is het beschermingsniveau voor vogelsoorten gelijk aan dat voor de soorten in tabel 2. Een ontheffingsaanvraag voor andere activiteiten dan hierboven genoemd wordt voor vogelsoorten echter onderworpen aan de uitgebreide toets, die voor de soorten van tabel 3 geldt.

Rode-lijst-soorten

Naast de status als beschermde soort op grond van de Ffwet kunnen soorten ook op een zogenaamde rode lijst staan omdat ze (zeer) zeldzaam of (ernstig) bedreigd zijn. Uit een oogpunt van zorgvuldig en duurzaam beheer is het gewenst ook die soorten waar mogelijk te ontzien en hiervoor mitigerende maatregelen te treffen. In het advies zal daar op ingegaan worden.

3. Conclusies eerder onderzoek

Uit het rapport van CREX uit 2008 blijkt het volgende:

Met de batdetector zijn boven het water de meervleermuis en de watervleermuis foeragerend aangetroffen. Bovendien is bekend dat het Oegstgeesterkanaal een trekroute is voor de meervleermuis (Quickscan Haskoning en Inventarisatie biodiversiteit Oegstgeest CREX). Boven de Overveerpolder zelf zijn geen vleermuizen waargenomen. In de Overveerpolder is de kwaliteit van de omgeving niet voldoende voor kraamkolonies.

Discussie en conclusie

Het is niet aannemelijk dat zich in de Overveerpolder kraamkolonies of verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. In het gebied zijn namelijk geen gebouwen of bomen aanwezig die daar geschikt voor zijn. Mogelijk foerageren enkele soorten vleermuizen in het plangebied. Het gaat dan met name om de houtwal langs de Abtspoelweg en de beboste randen van de volkstuinen, die geschikt zijn als foerageergebied en migratieroute voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger.

De aanleg van sportvelden in de Overveerpolder zal een verwaarloosbaar effect hebben op de lokale populaties vleermuizen. Het gebruik van sportvelden gaat echter gepaard met het gebruik van lichtmasten. Deze zullen ook buiten het gebied effect hebben. De Haarlemmertrekvaart fungeert als foerageergebied en vliegroute voor de watervleermuis en de meervleermuis. Juist het gedeelte van de Haarlemmertrekvaart bij de Overveerpolder is van essentieel belang voor deze soorten, omdat het een kruispunt van waterwegen en dus van vliegroutes is. Licht heeft een versturende invloed op beide soorten.

4. Nader onderzoek 2009

In totaal werden tijdens deze inventarisatie binnen het onderzoeksgebied vier soorten vleermuizen waargenomen, te weten gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*) en meervleermuis (*Myotis dasycneme*).

De gewone dwergvleermuis gebruikt het onderzoeksgebied om af en toe te foerageren. De eerste dieren werden laat in het gebied waargenomen wat er op zou kunnen duiden dat een kraamkolonie van deze soort zich niet in de nabijheid van de Overveerpolder ophoudt. Langs beide houtwallen (Abtspoelweg en Volkstuinencomplex) zijn gewone vleermuizen gehoord echter in zulke lage aantallen dat er van trekroutes geen sprake is. De houtwallen worden gebruikt om langs te foerageren, in totaal is een 5-tal dieren gehoord.

De rosse vleermuis werd al vroeg op de avond boven het gebied foeragerend waargenomen, het betreft hier waarschijnlijk dieren afkomstig uit Huis te Warmond, bekend is dat zich hier een kraamkolonie van deze soort bevindt. In totaal zijn twee dieren gehoord en gezien.

De watervleermuis en de meervleermuis werden zowel op het Oegstgeesterkanaal als op het water langs de jachthaven waargenomen, het gaat hierbij om enige tientallen dieren van zowel de water- als meervleermuis. De dieren komen uit verschillende richtingen, de watervleermuizen komen uit de richting van Oegstgeest. De meervleermuizen komen zowel uit Oegstgeest als uit het noorden. Bekend is dat er zich in Voorhout een kolonie meervleermuizen bevindt.

5. Najaarsonderzoek 2011

Doel van het onderzoek was om te kijken in hoeverre vleermuizen in het najaar van het gebied gebruik maken, in het bijzonder is daarbij ook gelet op het eventuele voorkomen van de gewone grootoorvleermuis.

Het gebied is op 23 september en 3 oktober bezocht. Om een goed beeld van het gebruik door vleermuizen te krijgen is de eerste avond vroeg op de avond een bezoek gebracht, het tweede bezoek heeft later op de avond plaatsgevonden. Het veldwerk is uitgevoerd door Rudy van der Kuil waarbij het gebied zoveel mogelijk werd doorkruist om een zo goed mogelijk beeld te krijgen. Op de bewuste avonden was het goed weer, droog en rond de 13 graden, verder was er geen sprake van regen en alleen op de tweede avond stond er iets meer wind. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van een batdetector van het type Petterson D240X. De inventarisatie is te voet uitgevoerd.

Zowel op de eerste als tweede avond zijn er drie soorten waargenomen de watervleermuis, de ruige dwergvleermuis en de gewone dwergvleermuis. De watervleermuis werd beide keren langs de jachthaven aangetroffen op het water. De gewone dwergvleermuis was beide keren de meest algemene soort met 9 en 8 exemplaren. De ruige dwerg werd respectievelijk 5 en 4 keer waargenomen. Van beide soorten zijn tijdens de najaarsronden geen paarplaatsen in het gebied aangetroffen. Er is nog nadrukkelijk gekeken naar de aanwezigheid van de gewone grootoorvleermuis, waarbij vooral de bestaande houtwallen zijn bekeken en beluisterd. Er is geen enkele aanwijzing gevonden dat deze soort zich in het gebied ophoudt.

6. Conclusies en aanbevelingen

Het onderzoeksgebied wordt in het najaar door verschillende soorten (ruige en gewone dwergvleermuis en watervleermuis) als foerageergebied gebruikt. Er zijn geen paarplaatsen van de soorten in het gebied aangetroffen. Jaarrond bezien kan gezegd worden dat het gebied vooral van belang is als foerageergebied hoewel er geen grote dichtheden worden aangetroffen. Het grootste belang van dit gebied schuilt hem vooral in de aanwezigheid van de meervleermuis en watervleermuis boven het water.

Het water langs het onderzoeksgebied wordt door zowel water- als meervleermuis als foerageergebied en trekroute gebruikt. Gezien de mate waarin het water wordt gebruikt door vleermuizen kan gezegd worden dat dit voor vleermuizen van zeer grote betekenis is. Ook in de nieuwe functie voor het gebied dienen deze behouden te blijven en hier dient bij het aanbrengen van nieuwe verlichting rekening mee te worden gehouden.

7. Literatuur

Ministerie van LNV, Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten.

Quickscan natuurwaarden Overveerpolder Oegstgeest, CREX ecologisch-juridisch advies, 2008

Nader onderzoek Abtspoelweg te Oegstgeest, Nicolai Bolt, Ecologische advies, 2009.

Vleermuisprotocol 2011, Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdierverseniging VZZ, vastgesteld 30 maart 2011.